

Riigihalduse ministri 5. märtsi 2019. a määruse nr 10 „Keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel.

Määruse eesmärk on täpsustada abikõlblike kulude perioodi ja toetuse tagasinõudmisega seonduvat.

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi riigihalduse osakonna analüütik Lennart Lepik (tel: 5885 1408, e-post: lennart.lepik@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (tel 5885 1493, e-post: virge.aasa@fin.ee) ja keeleteoimetaja oli Sirje Lilover (tel: 5885 1468 e-post: sirje.lilover@fin.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse preambulat täiendatakse viitega atmosfääriõhu kaitse seaduse § 182¹ lõikele 5. Viidatud sätte kohaselt kehtestab kliimamuutuste leevendamiseks loodud kauplemisskeemide alusel antud toetuse tagasinõudmise ja -maksamise täpsustatud tingimused ja korra valdkonna eest vastutav minister määrusega. Preambula täiendamine on normitehniline.

Paragrahvi 5 lõiget 1 muudetakse, asendades sõna „aruanne“ sõnaga „lõpparuanne“. Määruse §-des 17 ja 21 käsitletakse lõpparuande sisu ja esitamisega seonduvat. Paragrahvis 5 nimetatud aruande all on määruse andja silmas pidanud lõpparuannet, kuid kehtivas sõnastuses ei ole selge, kas toetuse saaja peab lisaks lõpparuandele esitama ka muid aruandeid. Kuna antud sättes määratakse projekti elluviimise periood, on oluline täpsustada, et selle perioodi kestel tekivad nii abikõlblikud kulud kui ka esitatakse just lõpparuanne, mitte mõni muu aruanne.

Paragrahvi 5 lõike 2 muutmisel asendatakse sättes nimetatud kuupäev viitega Vabariigi Valitsuse 4. novembri 2016. a määrusele nr 121 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise enampakkumisel saadud tulu kasutamise ja aruandluse üldtingimused“, millega on sätestatud kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise perioodi 2013–2020 enampakkumisel saadud tulu kasutamise periood. Muudatuse kohaselt võib projekt lõppeda kuni 12 kuud pärast nimetatud perioodi lõppu. Suuremahulised projektid võivad kesta mitu aastat, kusjuures toetusest rahastatavad kulud võidakse teha projekti alguses ja muudest allikatest rahastatavad kulud hiljem. Kehtiva määruse kohaselt peab rakendusüksus hoidma vähemalt 10% toetuse summast lõppmakse jaoks, mis vabastatakse toetuse saajale alles peale projekti valmimist. Kuna kõik meetmest toetuse saajad kuuluvad valitsussektorisse, siis on nende võimalused eelarveaastate üleselt katta kulude tekkimise ja rahastamise ajalisi viiteid piiratud. Muudatus võimaldab kõik abikõlblikud kulud toetusest tasuta kohe peale nende kulude tekkimist.

Paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 3, millega sätestatakse toetuse kasutamise perioodi lõpp. Täiendus on seotud § 2 lõike 2 muutmisega, millega lubatakse projekt lõpetada pärast meetme

rahastamiseks kasutatava tulu kasutamise perioodi lõppu. Abikõlblike kulused on sellegipoolest võimalik toetada ainult meetme rahastamiseks kasutatava tulu kasutamise perioodi kestel. Et eristada projekti lubatud elluviimise perioodi ja abikõlblike kulude tekkimise perioodi, on need lahutatud kahte erinevasse sättesse.

Paragrahvi 17 lõike 1 teist lauset muudetakse, sätestades, et kulu on abikõlblik, kui selle tekkimine on tõendatud. Kehtiva redaktsiooni kohaselt peab kulu olema ka makstud. Kuna kõik meetmest toetuse saajad kuuluvad valitsussektorisse, siis võib kulu maksmine enne toetuse ülekandmist nõuda sildfinantseerimist. Veel keerukam on, kui kulu tekib ja tuleb maksta ühel eelarveaastal, aga toetus makstakse välja järgmisel eelarveaastal. Muudatus vähendab toetuse saajate halduskoormust.

Paragrahvi 17 lõiget 2 muudetakse, jättes ära nõude esitada toetuse väljamaksmiseks muude dokumentide kõrval ka kulu eest tasumist tõendav dokument. Kuna § 17 lõike 1 muutmise ei ole toetuse väljamaksmise eelduseks kulu tasumine, siis ei ole kohane nõuda ka kulu tasumist tõendavat dokumenti.

Paragrahvi 17 lõiget 7 muudetakse, lubades lõppmakse teha pärast abikõlblike kulude tegemist. Muudatus on seotud § 5 muutmise ja võimaldab toetuse saajal toetust paindlikumalt ja väiksema halduskoormusega kasutada. Kui lõppmakse tehakse enne projekti lõppemist, siis ei ole koos lõppmakse maksetaotlusega võimalik esitada lõpparuannet. Selle asemel peab toetuse saaja esitama projekti lõpetamiseks vajalike edasiste tegevuste kirjelduse ja ajakava, mis võimaldab rakendusüksusel hinnata projekti eduka lõpetamisega seotud riske ja planeerida võimalikku kontrolli.

Paragrahvi 17 lõike 8 esimest lauset muudetakse, asendades nõude esitada lõpparuanne nõudega esitada edasiste tegevuste kirjeldust ja ajakava. Muudatus on seotud § 17 lõike 7 muutmise ja.

Paragrahvi 21 lõikes 3 tehakse lõpparuande sisu puudutavad muudatused. Välja jäetakse nõuded selliste andmete esitamise kohta, mis on rakendusüksusel juba olemas kas taotluse menetlemise ajast või toetuse saaja poolt projekti elluviimise käigus esitatud.

Paragrahvi 22 lõikest 1¹ jäetakse välja sõnad „kuni kaksteist kuud, kuid“. Lõikes on viide § 5 lõikele 2, mida samuti muudetakse, lubades projekt lõpetada kuni 12 kuud pärast kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise perioodi 2013–2020 enampakkumisel saadud tulu kasutamise perioodi lõppemist. Sellest tulenevalt ei ole § 22 lõikes 1¹ vaja analoogilist tähtaega sätestada.

Paragrahvi 23 lõiget 1 muudetakse, asendades rikkumiste loetelu ja toetuse tagasinõude määrad viitega atmosfääriõhu kaitse seaduse §-le 182¹. Viidatud sätte kohaselt nõuab toetuse andja toetuse tagasi, kui pärast kliimamuutuste leevendamiseks loodud kauplemiskeemide alusel antud toetuse väljamaksmist selgub, et toetuse saaja:

- 1) on teadlikult esitanud valeandmeid;
- 2) ei ole täitnud toetuse väljamaksmise aluseks olevaid nõudeid;
- 3) ei ole kasutanud toetust sihipäraselt;
- 4) ei täida toetuse saaja kohustusi.

Muudatus annab rakendusüksusele toetuse tagasinõudmisel suurema paindlikkuse ja kaalutusvõimaluse.

Paragrahvi 23 täiendamisel lõikega 1¹ sätestatakse asjaolud, mille korral RTK ei pea toetuse tagasinõudmise otsust tegema. Kehtivas redaktsioonis toetuse tagasinõudmist välistavaid tingimusi sätestatud ei ole, mistõttu peaks RTK tegema toetuse tagasinõudmise otsuse iga rikkumise korral, sõltumata rikkumise asjaoludest. Toetuse kasutamise tingimuste rikkumine ei pruugi olla toetuse saaja sihiliku ja pahatahtliku tegevuse tagajärg või tuleneda üldse toetuse saaja tegevusest.

Toetust ei ole vaja tagasi nõuda olukorras, kus toetuse saaja saab puuduse kõrvaldada või on omal algatusel tagastanud toetuse andmise tingimustega vastuolus välja makstud toetuse osa.

Toetuse tagasinõudmise otsust ei ole mõistlik teha ka juhul, kui muudatus projekti mahus ning tegevus-, rahastamis- ja ajakavas tuleneb Vabariigi Valitsuse otsustest, kuna nende järgimine on keskvalitsuse jaoks kohustuslik. Näiteks võib Vabariigi Valitsus otsustada investeringu ajalise nihutamise või mahu muutmise. Toetust saavad hooned kuuluvad keskvalitsuse kinnisvaraportfelli, mõjutavad valitsussektori bilanssi ning Vabariigi Valitsusel on õigus fiskaalpoliitilistel vmt põhjustel investeringute elluviimise ajakava korrigeerida. Kuna toetust finantseeritakse riigieelarvest ja see antakse keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe tõstmiseks, siis ei ole mõistlik Vabariigi Valitsuse otsust järgivat riigieelarvest antava toetuse saajat karistada toetuse riigieelarvesse tagasinõudmisega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse muudatusega väheneb rakendusüksuse, toetuse saajate, Rahandusministeeriumi ja Vabariigi Valitsuse võimalik halduskoormus seoses abikõlblike kulude sildfinantseerimise, toetuse ebaotstarbeka riigieelarvesse tagasinõudmise menetlemisega ja sama tagasinõude riigieelarvest katmise korraldamisega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa lisategevusi, lisakulutusi ega eeldatavaid tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määrus esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks kõigile ministeeriumitele ning arvamuse andmiseks Riigi Kinnisvara AS-le ja Riigi Tugiteenuste Keskusele.